

Den Haag, 05 december 2024

Betreft: Internetconsultatie Klimaatplan 2025-2035

Aan: Het Ministerie van Klimaat en Groene Groei

Stichting De Duurzame Verpleegkundige is de enige verpleegkundige milieuorganisatie in Nederland. De Duurzame Verpleegkundige bouwt aan een krachtig actienetwerk van verpleegkundigen, verzorgenden en andere zorgprofessionals. Wij richten ons op: 1. Planetaire gezondheid in het regulier curriculum van verpleegkundigen en verzorgenden. 2. Duurzame zorg 3. Natuur als partner in de gezondheidszorg

Stichting De Duurzame Verpleegkundige waardeert de ambitie van het Klimaatplan 2025-2035 om Nederland klimaatneutraal te maken tegen 2050. De 214.000 verpleegkundigen dragen dagelijks bij aan de volksgezondheid, en merken de effecten van klimaatveranderingen als eerste in de dagelijkse praktijk door toenemende ziektelast bij onze patiënten. Graag willen we enkele belangrijke punten benadrukken:

1. Kijken door een Planetary health-bril

Onze gezondheid is onlosmakelijk verbonden met de gezondheid van de planeet. Vanuit dit perspectief is het essentieel om alle beleidsmaatregelen af te stemmen op zowel volksgezondheid als ecologische duurzaamheid. Wij adviseren om het Klimaatplan expliciet te koppelen aan de nu bekende planetaire grenzen, zoals biodiversiteitsverlies en stikstofvervuiling, om beleid integraal en toekomstgericht te maken. Daarom pleiten wij ervoor, het in plaats van een Klimaatplan, om te vormen tot een Plan voor de Gezondheid, waarbij klimaat een van de onderdelen vormt.

Tot slot pleiten we, gebruik te maken van de GROEN-checklist (Generatietoets, Rechtvaardigheid, Overtuiging, Ecologie, Noodzakelijkheid) om te waarborgen dat beleid de ecologische crises breed adresseert.

2. Ingebouwde reserve

Het plan leest momenteel meer als een toekomstdroom dan als een concreet haalbaar plan. Wij twijfelen aan de haalbaarheid, aangezien het laaghangend fruit als eerste geplukt zal worden, en de laatste reductie het moeilijkst zal blijken. Daarom adviseren we meer peilmomenten, en de einddeadline naar voren te schuiven. Dit geeft meer kans op stabiele, haalbare stappen en haalbaar einddoel, met ingebouwde reserve bij tegenvallers.

3. Klimaatrechtvaardigheid en kwetsbare groepen

Het is essentieel dat het principe 'de vervuiler betaalt' concreet wordt gemaakt, bijv. belastingen op de CO₂-uitstoot van de rijkste groepen, die onevenredig veel vervuilen. Vooral grote vervuilende bedrijven zichtbaar laten betalen, i.p.v. alleen richten op de 'mensen in de maatschappij'. Daarnaast dient concrete ondersteuning te zijn voor specifieke klimaatmaatregelen en ondersteuning voor kwetsbare gemeenschappen en overzees Nederland.

4. Duurzame zorg en integratie van gezondheid in klimaatbeleid

De zorgsector draagt 7% bij aan de nationale uitstoot van broeikasgassen. Wij pleiten voor klimaatvriendelijke zorgsystemen, inclusief circulaire processen, vermindering van medicatieafval en duurzame bouw van zorginstellingen. Daarnaast kunnen gezondheidsbaten expliciet gekoppeld worden aan beleidsmaatregelen, zodat volksgezondheid als drijvende kracht achter het klimaatbeleid wordt gebruikt.

5. Economie en mobiliteit in lijn met planetaire grenzen

Om de transitie haalbaar en eerlijk te maken, moeten economische prikkels worden afgestemd op duurzaamheid. Wij adviseren daarom vrijstellingen voor grootverbruikers in de energiebelasting en subsidies voor fossiele brandstoffen af te schaffen. We pleiten ook om mobiliteit te verduurzamen door de nadruk te leggen op openbaar vervoer en fiets- en wandelinfrastructuur. Deze vormen van vervoer dienen veilig te zijn voor alle bevolkingsgroepen, bijvoorbeeld door goede verlichting, toegankelijke en schone toiletten, en bij stations voldoende parkeergelegenheid voor fietsen. Daarnaast dient rekening gehouden te worden met veranderende omstandigheden, zoals meer ouderen in bussen, ramen die open kunnen bij meer hittedagen, bushokjes die beschutting kunnen bieden bij heftigere regenval en openbaar vervoer dat bereikbaar is en functioneert bij stroomuitval. Km-heffing vragen daar waar geen goed en veilig OV geboden wordt (zoals op veel plekken op het platteland), sluit groepen uit en draagt bij aan weerstand.

6. Plantaardiger dieet

De huidige omvang van de veestapel past niet binnen de planetaire grenzen en draagt bij aan biodiversiteitsverlies, methaanuitstoot en zoönotische risico's. Wij adviseren een duidelijke strategie om de veestapel te verkleinen, met ondersteuning voor boeren om over te schakelen op plantaardige landbouw en ondersteuning voor de maatschappij om ver te schakelen om een mer plantaardig dieet. Mensen dienen eerlijke informatie te krijgen over een gezonder dieet, passend binnen de planetaire grenzen. Dit gaat niet alleen om vlees, maar ook om boter, melk, kaas en eieren, pesticidelooos fruit en lokale producten zonder reisbelasting.

7. AI en data

ChatGPT en andere AI-modellen worden snel gemeengoed. Hoewel AI ons ook kunnen helpen om beter met het klimaat om te gaan, draaien zij op datacenters die enorme hoeveelheden stroom verbruiken. Zo ook stoot het trainen van AI-modellen vele kilogrammen CO₂ uit. Er is een gebrek aan transparantie bij techbedrijven over hun energieverbruik en uitstoot, en een kennisgebrek in de maatschappij over hoeveel data (en dus CO₂) sectoren gebruiken. Daarnaast maakt de groeiende vraag naar AI en dataverwerking, waterbeheer een steeds belangrijker milieuvraagstuk in de techsector. Wij pleiten voor transparantie en inzicht, niet alleen binnen de zorgsector, maar in alle sectoren, zodat keuzes kunnen worden gemaakt op basis van duidelijke en onderbouwde gegevens. Daarbij is het essentieel om voortdurend afwegingen te maken en beleid hierop aan te passen.

8. Transitie-Taal

Veel van de taal richt zich op burgers, maar burgers willen ook zien dat bedrijven die vervuilen worden aangepakt. Om iedereen mee te krijgen, is het van belang woorden zorgvuldig te kiezen. Woorden als 'transitie' en 'duurzaamheid' in de titel van dit plan, krijgen niet iedereen meer mee. Een gezonde leefomgeving voor iedereen mogelijk wel.

9. Mentale impact

Naast de lichamelijke impact, wordt de mentale impact van klimaatverandering wordt vaak onderschat. Stress, angst en eco-anxiety nemen toe naarmate klimaatcrises zich opstapelen. Wij pleiten voor expliciete aandacht in het klimaatplan voor de integratie van psychosociale ondersteuning.

10. Preventieve zorg

Introduceer klimaatmaatregelen als onderdeel van preventieve zorg. Bijvoorbeeld: planten van bomen rondom ziekenhuizen en woonwijken kan niet alleen bijdragen aan CO2-reductie, maar ook een meetbare verlaging van stress en hittegerelateerde gezondheidsproblemen opleveren. Dit verbindt ecologische duurzaamheid met directe gezondheidswinst.

Wij danken u voor de mogelijkheid om bij te dragen aan deze consultatie. Als Stichting De Duurzame Verpleegkundige blijven wij ons inzetten voor oplossingen die zowel de volksgezondheid als de gezondheid van de planeet te versterken.

Met vriendelijke groet,
Stichting De Duurzame Verpleegkundige